

Nefis ve kalp birlikte akla bağlanıp ona göre mi yaşamalıdır? Kalbin nefisten öne geçmesi, istenilen bir durum değil midir? Akıl önde ise, neden sır, ruh, hafi gibi duygular kalbe bağlıdır? Risaleler ışığında bakar mısınız?

Ruh, insan mahiyetinin aslı ve esasıdır. **Ruh** bütün hasse ve duyguların efendisi ve yaşam kaynağıdır. Ruh basittir, bölünmez, parçalanmaz, eskimez, pörsümez, ölmez, dağılmaz, yaşlanmaz. Hayat ve şuur (akıl) ruhun bir hassesi ve vasfıdır. Ceset olmasa da ruhun hayat ve şuur devam eder. Yani insan ruhu hem görür, hem işitir, hem konuşur, hem düşünür, hem hisseder, hem hatırlar, hem lezzet ve elemi hisseder. Hatta insan bedeni öldükten sonra, ruha münasip, ruh ayarında, bir latif kılıf giydirilir, ruh bütünü ile çıplak kalmaz.

Ruh bir cevherdir, asla değişmez, dönüşmez, başkalaşmaz, bir halden başka bir hale intikal etmez. Basittir, yani bileşken değildir, nefsi ile kaimdir, başka bir cevher ve araza muhtaç değildir. Ruh orijinaldir, asliyesini daima muhafaza eder. Bir şey, iken başka bir şey olmaz (felsefede özdeşlik prensibine işaretir). Ama ruh kendi orijinalliği içinde, asliyetini bozmadan tekemmül edip olgunlaşabilir. Sonuç olarak, cevher olan ruh asla araz olan maddeye dönüşmez.

Kalp, fiziki bedenimizdeki çam kozalağını andıran bir et parçasından ibaret değildir. **Kalp**, Allah'ın bir ihsan ve ikram eseri olarak bize verdiği vicdandan gelen hissiyat ile dimağdan, yani akıldan gelen fikirlerin depolandığı ve şekillendiği bir latife, bir duygudur.

Kalbi besleyecek ve onu çalıştıracak iki kanal, iki kutup vardır. **Biri**, yaratılıştan insana takılan, hakkın ve doğrunun kıstaslarını taşıyan, hislerin toplamını temsil eden **vicdan**dır. Vicdandaki hakka ve doğruya pusula olan hisler, kalbe uzanan ve onu besleyen ana damardır.

İkincisi ise **dimağ**dır. Yani hakkı, batılı, doğruyu, yanlış, zararı ve menfaati temyiz ve tefrik eden ve bunu fikir olarak kalbe ulaştıran ikinci ana damardır. Bir çeşit, kalbi besleyen ve şekillendiren iç ve dış etkenlerdir. **Kalp**, doğuştan boş bir sayfa iken, bu sayfayı dolduran iki kalem gibi çalışırlar **vicdan** ve **dimağ**.

Üstad Hazretleri bu manayı şöyle özetliyor;

"İhtar: Kalbden maksat, sanevberî (çam kozalağı) gibi bir et parçası değildir. Ancak, bir lâtife-i Rabbaniyedir ki, mazhar-ı hissiyatı vicdan, mâkes-i efkârı dimağdır. Binaenaleyh, o lâtife-i Rabbaniyeyi

---

tazammun eden o et parçasına kalb tabirinden şöyle bir letafet çıkıyor ki, o lâtife-i Rabbaniyenin insanın maneviyatına yaptığı hizmet, cism-i sanevberînin cesede yaptığı hizmet gibidir."(1)

Nefis insan mahiyetinde maddi, cismani ve hayvani yönü temsil eden, nurani ve latif duyguların terakki ve tekemmülünde rakip olan bir cihazdır. İnsanın nebati ve hayvani bütün istek ve arzularını cem eden bir terimdir, diyebiliriz nefse. Kesif ve cismani olduğu için, Allah'ın isim ve sıfatlarının tamamının anlaşılmasında önemli bir miyardır. İnsan bu kesif nefsi ıslah ve terbiye ile nurani ve latif bir surete çevrilebilir. İşte nefsin mertebeleri bu ıslah ve terbiye sürecinin aşamalarından ibarettir.

Kalp, ruh, akıl, sır gibi duyguların hepsi birbirinden farklıdır. Lakin birbirleri ile irtibatlı çalışırlar. Nasıl göz ile kulak aynı bedenin intizamı için hareket ediyorlar ise; kalp, ruh ve akıl da insanın manevi ahenk ve nizamı için uyum ile çalışırlar.

İnsanın manevi mekanizmasının sağlıklı bir şekilde çalışıp işlemesi için önce vahyin akla rehberlik yapması, aklında marifet kesp ettikten sonra sair cihazlara rehberlik yapması iktiza eder. Yani ayetin akla, aklın da aşka rehberlik yapması gerekir.

(1) bk. [İşârâtü'l-İ'câz, Bakara Sûresi, 7.Ayet Tefsiri.](#)